

Prekenverkstedet

Den Norske Israelsmisjon

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

Allehelgensdag - 4. november 2018

Prekentekest: Matt 5,13-16

Lesetekst I: Sal 84,2-8

Lesetekst II: Heb 12,1-3

Allehelgenssøndag

Allehelgenssøndag er dagen for å minnes den sky av vitner som det tales om i Heb 12. Dette er mennesker som har gått foran og vi kan følge Hebreerbrevets formaning om «tenke på deres liv og utgangen det fikk, og ta deres tro til forbilde» (Heb 13,7). Helt siden 700-tallet har kirken 1. november markert denne dagen og siden 1770 har vi i Norge markert denne dagen første søndag i november.

Dere er

Det første vi skal merke oss i denne teksten er at det på grunnteksten settes en tykk strek under «dere». Det er disiplene Jesus henvender seg til og han understreker at «dere, dere er jordens salt». Og så er det viktig å merke seg at det står «er» – ikke «skal være» eller «vær!». Den som er Jesu disippel **er** salt og lys.

Likevel minner teksten oss også om at saltet kan miste sin kraft og lyset ikke lyse. I Kristus **er** vi noe vi ikke kan være av oss selv, samtidig har vi et ansvar for det vi er blitt i ham. Saltet må ikke miste sin kraft og lyset må ikke stilles under et kar. Saltet må ut av saltbøssen for å kunne virke. Lyset må stå i lysestaken for å kunne lyse for andre. Blant teologer snakker man ofte om at det er et spenningsfylt forhold mellom *indikativ* (hva man er) og *imperativ* (hva man skal være) gjennom hele Bibelen. Jesu ord i dagens tekst blir dermed uttrykk for både en gave og en oppgave.

Jordens salt

Uttrykket «jordens salt» inviterer ofte forkynnere til å bruke kjemifaget og kreativiteten om hverandre. Her er det lurt å mane til litt forsiktighet. Når vi snakker om salt tenker vi primært på natriumklorid. Men vi skal huske at «salt» ble brukt i videre betydning på Jesu tid. Så det er ikke gitt at det er natriumklorid det er tale om her.

Salt hadde også har mange funksjoner, og flere av disse kan være relevante for vår tekst. Det vanligste vi tenker på er at salt brukes til smak og konservering. Begge disse kan være aktuelle vinklinger, selv om konservering kanskje er mest meningsfull, gjerne med et blikk på 1 Mos 18 og Abrahams bønn for Sodoma og Gomorra. Noen peker også på at man på Jesu tid kunne bruke bestemte salter til gjødsel. Når det tales om jordens salt, kan det altså ses i det lys. Salt er det som får det til å gro og vokse bedre. Men salt kunne også brukes liturgisk og som betalingsmiddel.

Saltet kan miste sin kraft – altså kunne det bli ubrukelig og ikke tjene sin funksjon. Vi kan ta med oss et gammeltestamentlig perspektiv på dette og hente inn et hebraisk begrep som kan være relevant og som muligens klinger i bakgrunnen, nemlig uttrykket «tafel» som brukes i Job 6,6 om det som er smakløst og mangler salt. Det samme ordet brukes i Klag 2,14 om Jerusalems falske profeter som bare så «løgn og blendverk [tafel]». Kanskje dette kan kaste noe lys over hva det er å ha salt uten kraft.

Verdens lys

Bildene Jesus bruker er kanskje tydelige nok. At en by som ligger på et fjell og er synlig og at et lys i lysestaken tjener sin hensikt, er klare og forståelige illustrasjoner. Så er spørsmålet hvordan vi skal gripe an uttrykket «verdens lys». Her kommer umiddelbart noen assosiasjoner til GT inn i bildet. I to av tjenersangene i Jesaja (42,6 og 49,6) omtales Herrens tjener som «et lys for folkeslagene». I sammenhengen i Jesaja framstår tjeneren både som et uttrykk for Israel og som et uttrykk for en framtidig messiasskikkelse, en dobbelthet som også kan leses ut av NT. Når Jesu disipler her kalles et lys for folkeslagene, ligger det i dette en oppfyllelse av Israels funksjon. Dessuten er det verdt å merke seg at Jesus også kalles verdens lys (Joh 8,12; 9,5) og at templet i jødedommen ble omtalt på samme vis.

Vi må også legge merke til vers 16. Ved å la lyset skinne for menneskene, vil de se disiplenes godgjerninger og prise Far i himmelen. Legg merke til at det ikke er disiplene som skal motta pris – hverken fra menneskene eller fra Far i himmelen – det er Far i himmelen prisen skal rettes mot. Dette er for øvrig det første stedet i Matteus at Gud omtales som disiplenes «Far».

Hans Kvalbein oppsummerer det hele slik i sin Matteus-kommentar: *«Levende kristendom er å spre liv og lys i verden slik at Gud vår Far i himmelen blir æret.»*

Knut Kåre Kirkholm

Teolog og høgskolelektor ved Fjellhaug internasjonale Høgskole (NLM) og redaktør i magasinet Fast Grunn.

kkirkholm@fjellhaug.no